

Industrimusik – en förhistoria

En del vill se den moderna *elektronikan* och *friformsnoise* musiken som en fortsättning eller utveckling av den så kallade *industrimusiken* vars ursprung jag vill titta lite närmare på i följande artikel. Mycket av fokus kommer att ligga på gruppen *Throbbing Gristle* därför att de anses som skapare av begreppet *Industrimusik*, men också för att de blivit lite av en mall för hur senare *Industrimusik* kommer att låta, de får också ses som skapare av en viss estetik som många efterföljande band på något sätt förhåller sig till.

Throbbing Gristle (TG) grundades hösten 1975 av Genesis P. Orridge (hans verkliga namn var Niel Megson, han får anses som gruppens ideolog och konstnärlige ledare), gitarristen Cosey Fanni Tutti, keyboardisten Cris Carter och band- och elektronikmanipulatorerna Peter Christopherson. Cris och Peter var båda skolade musiker med ett speciellt intresse för elektromusik.

Om man skall tala om en början på det som senare skulle växa till en hel genre är det troligtvis i England under tidigt 70-tal och med startandet av skivbolaget

TG Diskografi

Det första släppet på Industrial Records var ett slags introduktion till deras egen musik, kallad *The Best of Throbbing Gristle Vol 2*.

Första fullängdaren *The Second Annual Report of TG*, 1977.
D.O.A the Third and Final Report, 1978.

20 Jazz Funk Greats, 1980.

Heathen Earth Live Album, 1981.

Jazz Funk Greats är den kanske mest lättillgängliga skivan för den ovane lyssnaren. Här finns mycket av de element som återkommer i modern industriell dansmusik och elektronika.

Några spår för en introduktion:

Walkabout, Hamburger Lady och United

Industrial Records (IR). IR var ett projekt skapat av personerna i och utanför gruppen *Throbbing Gristle*¹. Själva namnet *Industrial*² innehåller många djup. I en samtida kontext kan man se namnet som en ironisk kommentar till den under perioden nedgående trenden inom den brittiska industrin men också som en protest mot skivindustrins kommersiella framgångar.

Under denna tid hade populariseringen av punken gett skivindustrin stora ekonomiska resurser och man skanderade rockens död i väntan på något nytt. Det fanns ett tomrum, ett gap mellan så kallad seriös experimentmusik av bland annat Karl-Heinz Stockhausen, John Cale, the Silver Apples och den allt mer opolitiska rock- och punkmusiken.

1. *Throbbing Gristle*, "bultande brosk", är engelsk slang för erektion.

2. "There's an irony in the word 'industrial' because there's the music industry. And then there's the joke we often used to make in interviews about churning out records like motorcars-that's sense of industrial. And...up till then the music had been kind of based on the blues and slavery, and we thought it was time to update it to at least Victorian times-you know the industrial revolution" – Genesis P. Orridge intervju i *Industrial Culture handbook*.

Throbbing Gristle är enligt mig ett försök att skapa en experimentmusik som är provokativ, politisk och som skulle försöka nå ut till en punkpublik³, vilken man trodde skulle intressera sig för deras provokativa, monotona rullbands- och elektronikmusik med klara referenser till det experimentella Velvet Underground och med många av Andy Warhols tankar om estetik i bakhuvudet. Men det fanns också en vilja inom IR att ge ut billig musik utan att för den delen tumma på vare sig ljudkvalité eller grafiska presentationer. Man ville skapa något som till skillnad från den samtida indieetiketten Factory Records (namnet *Factory* associerar Genesis P. Orridge till något statiskt och 'färdigt' vid flera tillfällen i intervjuer) skulle vara mer än bara ett produktionsbolag. Han beskriver det som ett sorts dynamiskt begrepp där kreativitet skulle smälta samman musik, konst och performance. Man kan se tydliga likheter i TG vision av ett kreativt kollektiv med till exempel Andy Warhols 'the Factory'. Genesis uttrycker det hela: *en fabrik är ju bara ett tomt hus tills det fylls med människor*.⁴

Det finns också ett slags sökande efter en identitet efter den brittiska industrins fall. Man söker även provocera på ett mer organiserat och ideologiskt genomtänkt sätt än den samtida punkrörelsen. Det

handlar i grunden om två olika kulturer, en har rötterna i en bred arbetarklass och den andra (som industrialisterna⁵ kommer ifrån) utgörs i stort av en intellektuell medelklass och universitetsstuderande⁶. Samtliga medlemmar i TG var ju faktiskt universitetsstuderande och hade starka konstantintressen och naturligtvis den tidens experimentella elektroniska musiktrustning.

Man får också komma ihåg att scenen är Storbritannien i början av 70-talet, ett land som fortfarande uppehåller ett starkt konservativt samhällsklimat. Det här är landet med en protestantisk konservativ syn på familjen, sexualiteten och utbildningssystemet. Man måste se TGs musik i detta sammanhang för att man skall förstå den extremt hårda kritik de fick. De kallades bland annat *The Wreckers of Civilization*. Genesis och de övriga i gruppen blev ständigt åtalade för sin konst och musik. Vissa skribenter gick så långt som att vilja beröva dem deras brittiska medborgarskap och deportera dem.

TGs spelningar var från början multimediala performansnummer med provocerade videos av slaktade djur, striptease, samlag och pseudosatanistiska inslag. TG ägnade sig tidigt åt videotekniken och man kan läsa in många teorier om konst, media, sociologi och psykologi, bland annat

3. Ett exempel på detta misslyckande är TGs första spelning med punkbandet Chelsea som förband. När de slutat spela och TG gick upp på scen och började sin performance utbröt slagsmål och Genesis blev nedslagen.

4. *The Industrial Cultures Handbook*, 1983.

5. Industrialister hänvisar till den eventuella subkultur som skapades kring bandet TG men som senare utvecklats till en i min mening självständig subkultur, se *The Wreckers of Civilization* och *Experimental Music*.

6. Tilläggs bör att det inte finns några egentliga sociologiska eller musiksociologiska undersökningar som berört eller kartlagt denna grupp.

vad gäller sexualitetens diskurser. Cosey sjunger till exempel 'att det inte finns något alternativ eller ursprunglig sex all sex är hypersex, all sex är pornografisk'.⁷

Jag tänker inte gå djupare in i de teorier man förfäktar inom TG, jag kan bara konstatera att man hela tiden försöker konfrontera det normativa genom att söka de mest extrema formerna i sin 'motkultur'. De som anklagat TG för att vara satanister eller nazister har missuppfattat hela budskapet. All performance som TG gjorde handlar bland annat om att använda sig av andra ideologier eller kulturers tekniker, att plocka ut delar av dem och sedan utföra dem som ett slags pseudouttryck. TG-symbolen till exempel är en slags pastisch på SS, en horisontell blixtnär som liknar SS:et i SS-symbolen. Genesis lät sig också korsfästas vid en föreställning. Man är ute efter att undersöka gruppsykologi, lydnad och de mörkare delarna av det mänskliga psyket. Man använder sig av estetik hämtad från satanister och nazister och parodierar dem, i provocativa syften men också för att undersöka mottagarens tolkningar och responsen i ett slags stort sociologiskt experiment. Dessa tendenser är än mer tydliga i Genesis senare band/projekt Psychic TV och dess pseudokult Temple of psychic youth.

Jon Savage sammanfattar i *The Industrial Culture Handbook* i en rad punkter⁸ lite vad som var kärnan i Industrimusikens

ideologi. Några av dessa punkter har kommit att forma nutida industriband eller andra som rör sig mellan genrer som elektron, noise, electroclash, gabba, IDM⁹ med flera.

Organisatorisk autonomi • Genom att ge ut musiken på egna oberoende bolag fick man total kontroll över sina egna produktioner. Dessa tidiga bolag jobbade mycket nära sina artister och delade mycket av de ideologiska och musikaliska idéerna. Detta ser man än idag på bolag som till exempel Cold Meat Industry Records, Segerhuva, Ideal och Staalplaat.

Tillgång till information • Handlar mycket om hur man använder sig av information inom den egna musiken och konsten. Gemensamt var att man delade uppfattningen om att man arbetade med något slags informationskrig, en kamp för att upplysa mänskligheten om artistens version av 'verkligheten'. Visionen eller manifesten man skrev varierade från grupp till grupp. Ett inslag var mediekritik och sönderplockandet av budskap för att undersöka det 'verkliga' budskapet. Här ingår också tekniker med subliminala projektioner i filmer eller i musiken, sökandet efter det undermedvetnas funktioner med hjälp av olika tekniker, ibland genom användandet av droger eller hypnotiska rytmer. Man vill också undersöka konformismens funktioner hos publiken och hur musik kan driva människor in i olika psykiska tillstånd.

7. Simon Ford, *The Wreckers of Civilisation, The Story of Coum Transmissions & Throbbing Gristle*, 1999.

8. Författarens översättning.

9. I.D.M., Industrial Dance Music, är en lättare och mer klubbvänlig industrimusik med dansbeat. Källa: *AMG Guide to Electronica*.

Användandet av elektroniska instrument och anti-musik

• Man använder sig av elektronik i stället för akustiska instrument. Ljud eller oljud istället för musik, bandloopar och samplingar. Detta är element som numera används i nästan all form av kommersiell musik men vid denna tid var det nytt och för den tidiga industrin var det strategier mot musik (anti-musik). Konceptet är egentligen en modifierad variant av cut and paste-teknikerna som utvecklades av dadaisterna och William S. Burroughs, ett sätt att dissekera ljud och ifrågasätta själva betydelsen av musik, melodier, takt och musikteori. Modern industri använder sig dock även av akustiska instrument.

Element utanför den egentliga musiken

• Med denna punkt menar man användandet av film och videoprojektioner, måleri, teater och performance, något som använts av de flesta både i det förflutna och idag. Med andra ord som titeln antyder element som ligger utanför själva framförandet av musiken.

Chocktaktik • Många av de tidiga industribanden använde sig av olika metoder för att chocka sin publik till insikt och uppvaknande. Det kunde vara allt från att bli korsfäst på scen, som Genesis P. Orridge lät göra, eller spela smärtsamt höga ljud. Omprogrammering och konformism var intresseområden för många av artisterna. Skräckfilmsmusiken skulle förstärka intrycken från andra multimediala pre-

sentationer som videoprojektioner och filmer eller skådespeleri och performance. Videoprojektioner som kunde skildra obduktioner, självmord eller avrättningar förekom. Man letade hela tiden efter gränserna i konsten så väl som i medvetandet. Chocktaktik är en av de principer som är mest betonade i samtida industrimusik. Användandet av kryptiska symboler i gammal TG-anda används fortfarande som chocktaktik men även under punkt fyra som en performance.

Sammanfattningsvis kan man säga att Throbbing Gristle varit förebilden för en den mörkare delen av elektronisk musik, *industri, noise, industrial dance music*¹⁰ med flera. Man kan också se att mycket av deras estetik (kanske inte just själva tanken eller ideologin bakom den) levtt vidare i olika subkulturer som kretsar kring just elektronisk musik på något sätt.

Man kan visserligen hävda att Kraftwerk är betydligt större och att deras estetik också kommit att påverka elektronikmusikscenen. Det är sant att Kraftwerk, deras egna kompositioner och samarbetet med Karl-Heinz Stockhausen har förmodligen varit till inspiration inom det mesta när det gäller elektronisk musik, techno, syntpop, minimalistisk techno och alla dess subgenrer och naturligtvis den tidiga hip hopen. Det var när artister som *Afrika Bambaataa* började sampla Kraftwerk i låten Planet Rock som the break beat föddes och en helt ny subkultur började ta form i början av 70-talet i New Yorks

10. *AMG Guide to Electronica*.

11. Om man är intresserad av subkulturen kring graffiti och tagging, breakdance och breakbeat inom tidig hip hop rekommenderas filmen *Style Wars*.

förorter¹¹.

Men det är en annan historia. Historien om elektronisk musik kommer att fortsätta i kommande artiklar och då med fokus på Kraftwerks efterföljare syntgenren, technon och ett seriöst försök att reda ut genredefinitioner. ●

Källor:

Ford Simon, *The Wreckers of Civilisation, The Story of Coum Transmissions & Throbbing Gristle*, Black Dog Publishing 1999.

Holmes. Thomas B., *Electronic and Experimental Music* Routledge 2002.

Mamatas, Nick Balistreri, *Painful but Fabulous the lives & art of Genesis P. Orridge* Soft Skull Shortwave 2002.

Murphie & Potts, *Culture and Technology* Palgrave Macmillan 2003.

The All Music Guide to Electronica Backbeat Books 2001.

The Industrial Cultures Handbook RE Search 1983.

www.allmusic.com

Fakta om band och skivreleaser.

Fonogram

● **Följande låtar rekommenderas om man vill ha en introduktion till industrimusik förr och nu.**

Chrome

● *Chromosome Damage* Alien Soundtracks, 1978 Siren records. Chrome räknas som en av föregångarna till det som senare skall bli industri och industrirock.

Throbbing Gristle

● *Zyklon B Zombie* Second Annual Report, 1977 Mute/IR andra tryckningen. Den första plattan. Liveinspelning.

Einstürzende Neubäuten

● *Kangolicht* *Strategies against architecture* (samling med tidigt material 80-84). Homstead records, 1984. Illustrerar väl hur tidiga Neubauten lät, metalljud, gitarrer, kaotiskt. En protest mot den tidens tyska miljonprojekt.

Throbbing Gristle

● *Love Song* D.O.A IR, 1978. Utveckling av ljudbilden i ett studioalbum med tape loopar och samplingar, pionjär industri.

● *Hamburger Lady* D.O.A IR, 1978. Hamburger Lady handlar om ett offer för brännskador, musiken skall bygga upp en skräckstämning, låten skulle kunna vara tagen ur en skräckfilm. Återigen ser man kopplingen till det makabra, man bearbetar det tabubelagda genom att återskapa ett offentligt trauma i ett musikaliskt stycke.

Laibach

Leben Heiß Leben Opus Die, 1987 Wax Trax!

SPK

Wars of Islam Leichenschrei Termidor (original, 1982) senare återutgivet på Mute Gray Area, 1996.

Napalm (Terminal Patient) Leichenschrei Termidor (original 1982).

Death in June

The Calling (Mk II) Nada!, 1984.
Foretold Nada!, 1984.

Psychic TV

Set the controls for the heart of the sun A Saucer Full of Pink a tribute to Pink Floyd Cherry Red.

In the Nursery från Dreams Less Sweet Thirsty Ear, 1983.

Whitehouse

Thank your Lucky Star Nyutgiven, 1996 Susan Lawly. Gott exempel på tidig noise i TG anda.

Skinny Puppy

Morpheus Laughing To Dark Park Network, 1990. Exempel på hur nära IDM-Industrial Dance Music ligger industri och vice versa.

Merzbow

Crack groove Release Your Mind Sampler Relapse, 1995. Ett exempel på tidig japansk noise, som kännetecknas av dess analoga karaktär. Man väljer att skita ned ljudbilden genom att köra ljudet genom analoga förstärkare.

Wumpscut

Down where we belong Embryo Dead, 1998 off beat records. Exempel på en låt som ligger på gränsen mellan industri IDM.

Kid 606

Matmos are the A-team of Electro Don't Sweat The Technics, 1999 tigerbeat 6. Båda låtarna är exempel på hur nära modern mer lekfull elektronika ligger den gamla industriscenen. Man kan se tendenser på att de båda scenerna närmar sig varandra och kanske på sikt smälter samman.

Dodgy från GQ On The EQ tigerbeat 6.

Pistol Disco

Cracking up Friforms elektronisk musik från The Instruments Play the Duo.

text Eric Anderson